

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 3 lipca 2012 r. (*)

Ochrona prawna programów komputerowych – Wprowadzanie do obrotu używanych licencji na oprogramowanie komputerowe pobrane z Internetu – Dyrektywa 2009/24/WE – Artykuł 4 ust. 2 i art. 5 ust. 1 – Wyczerpanie prawa do rozpowszechniania – Pojęcie „uprawnionego nabywcy”

W sprawie C-128/11

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, złożony przez Bundesgerichtshof (Niemcy) postanowieniem z dnia 3 lutego 2011 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 14 marca 2011 r., w postępowaniu:

UsedSoft GmbH

przeciwko

Oracle International Corp.,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts (sprawozdawca), J.C. Bonichot i A. Prechal, prezesi izb, K. Schiemann, E. Juhász, A. Borg Barthet, D. Šváby i M. Berger, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: K. Malacek, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 marca 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu UsedSoft GmbH przez B. Ackermann oraz A. Meisterernsta, Rechtsanwälte,
- w imieniu Oracle International Corp. przez T. Heydn oraz U. Hornunga, Rechtsanwälte,
- w imieniu Irlandii przez D. O’Hagana, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu hiszpańskiego przez N. Díaz Abad, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu francuskiego przez J. Gсталtera, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Fiorentina, avvocato dello Stato,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Samnaddę oraz F.W. Bulsta, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 24 kwietnia 2012 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/24/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (Dz.U. L 111, s. 16).

2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu, jaki zaistniał między UsedSoft GmbH (zwaną dalej „UsedSoft”) a Oracle International Corp. (zwaną dalej „Oracle”) w przedmiocie wprowadzania przez UsedSoft do obrotu używanych licencji na oprogramowanie komputerowe Oracle.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

3 Światowa Organizacja Własności Intelektualnej (WIPO) przyjęła w Genewie w dniu 20 grudnia 1996 r. Traktat WIPO o prawie autorskim (zwany dalej „TPA”). Traktat ten został zatwierdzony w imieniu Wspólnoty Europejskiej decyzją Rady 2000/278/WE z dnia 16 marca 2000 r. (Dz.U. L 89, s. 6).

4 Artykuł 4 TPA, zatytułowany „Programy komputerowe”, brzmi następująco:

„Programy komputerowe są chronione jak utwory literackie w rozumieniu artykułu 2 konwencji berneńskiej. Ochrona ta odnosi się do programów komputerowych niezależnie od sposobu lub formy wyrażania”.

5 Artykuł 6 TPA, zatytułowany „Prawo wprowadzania do obrotu [rozpowszechniania]”, stanowi:

„1. Autorom utworów literackich i artystycznych przysługuje wyłączne prawo zezwalania na publiczne udostępnianie oryginału i zwielokrotnionych egzemplarzy utworów drogą sprzedaży lub innej formy przeniesienia własności.

2. Niniejszy traktat nie ogranicza swobody Umawiających się Stron określenia ewentualnych warunków, w których następuje wyczerpanie prawa, o którym mowa w ust. 1, po dokonanej za zezwoleniem autora, pierwszej sprzedaży lub innej formy przeniesienia własności oryginału lub zwielokrotnionego egzemplarza utworu”.

6 Artykuł 8 TPA stanowi:

„[...] autorom utworów literackich i artystycznych przysługuje wyłączne prawo zezwalania na publiczne komunikowanie swoich utworów drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym publiczne udostępnianie utworów w taki sposób, aby każdy mógł mieć do nich dostęp w miejscu i czasie przez siebie wybranym”.

7 W uzgodnionych deklaracjach dotyczących art. 6 i 7 TPA przyjęto, co następuje:

„Używane w tych artykułach wyrażenia »zwielokrotnione egzemplarze« i »oryginał i zwielokrotnione egzemplarze«, w kontekście prawa wprowadzania do obrotu i prawa najmu przewidzianych w tych artykułach, odnoszą się wyłącznie do utwalonych zwielokrotnionych egzemplarzy, które mogą zostać wprowadzone do obrotu jako przedmioty materialne”.

Prawo Unii

Dyrektywa 2001/29

- 8 Motywy 28 i 29 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10) stanowią:

„(28) Ochrona prawa autorskiego na mocy niniejszej dyrektywy obejmuje wyłączne prawo do kontrolowania dystrybucji [rozpowszechniania] utworu w postaci materialnego nośnika. Pierwsza sprzedaż na obszarze Wspólnoty oryginału utworu lub jego kopii przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem wyczerpuje całkowicie prawo do kontrolowania odprzedaży tego przedmiotu na obszarze Wspólnoty. Prawo to nie powinno zostać wyczerpane w wyniku sprzedaży oryginału lub jego kopii poza obszarem Wspólnoty przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem. Prawa autora do najmu i użyczenia zostały określone w dyrektywie 92/100/EWG. Prawo do rozpowszechniania przewidziane w niniejszej dyrektywie nie narusza przepisów w zakresie praw do najmu i użyczenia znajdujących się w rozdziale I wymienionej dyrektywy.

(29) Problem całkowitego wykorzystania [wyczerpania prawa] nie powstaje w przypadku usług, w szczególności usług świadczonych przez Internet. Dotyczy to również materialnych kopii utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną, wykonanych przez użytkownika takiej usługi za zezwoleniem podmiotu praw autorskich. Stąd to samo stosuje się do najmu i użyczenia oryginału utworu lub jego kopii, które ze względu na swój charakter są usługami. W przeciwieństwie do CD-ROM lub CD-I, gdzie własność intelektualna ma postać materialnego nośnika, a mianowicie rzeczy, każda usługa świadczona przez Internet stanowi w istocie czynność, na którą należy uzyskać zezwolenie, o ile tak stanowi prawo autorskie lub prawo pokrewne”.

- 9 Zgodnie z art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 pozostawia ona niezmienione przepisy prawa wspólnotowego dotyczące ochrony prawnej programów komputerowych i pozostaje bez jakiegokolwiek wpływu na te przepisy.

- 10 Artykuł 3 dyrektywy 2001/29 stanowi:

„1. Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając [w to] podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

[...]

3. Czynności publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości określone w niniejszym artykule nie powodują wyczerpania praw określonych w ust. 1 i 2”.

- 11 Artykuł 4 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do rozpowszechniania”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie powinny przewidzieć dla autorów wyłączne prawo do zezwalania lub zabrania jakiegokolwiek formy publicznego rozpowszechniania oryginału swoich utworów lub ich kopii w drodze sprzedaży lub w inny sposób.

2. Prawo do rozpowszechniania na obszarze Wspólnoty oryginału lub kopii danego utworu wyczerpuje się tylko w przypadku pierwszej sprzedaży danego przedmiotu lub innego przeniesienia własności na obszarze Wspólnoty przez podmiot praw autorskich lub za jego zezwoleniem”.

Dyrektywa 2009/24

12 Zgodnie z motywem 1 dyrektywy 2009/24 za jej pomocą ujednoczona została dyrektywa Rady 91/250/EWG z dnia 14 maja 1991 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych (Dz.U. L 122, s. 42).

13 Z motywu 7 dyrektywy 2009/24 wynika, że „[d]o celów niniejszej dyrektywy pojęcie »program komputerowy« obejmuje programy w jakiegokolwiek formie, w tym programy zintegrowane ze sprzętem komputerowym”.

14 Zgodnie z motywem 13 tej dyrektywy „ładowanie [pobieranie] i uruchamianie konieczne do użycia kopii programu, która została zgodnie z prawem nabyta, oraz poprawianie jej błędów nie może być umownie zabronione”.

15 Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 2009/24 stanowi, że „państwa członkowskie chronią prawem autorskim programy komputerowe w taki sposób, jak dzieła literackie w rozumieniu konwencji berneńskiej o ochronie dzieł literackich i artystycznych”.

16 Zgodnie z brzmieniem art. 1 ust. 2 tej dyrektywy ustanowionej w niej „ochronie podlega każda forma wyrażenia programu komputerowego”.

17 Artykuł 4 tej dyrektywy, zatytułowany „Czynności zastrzeżone”, stanowi:

„1. Z zastrzeżeniem przepisów art. 5 i 6 prawa wyłączne uprawnionego, w rozumieniu art. 2, obejmują prawo do wykonywania lub zezwalania na:

- a) trwale lub czasowe powielanie [zwielokrotnianie] programu komputerowego jakimikolwiek środkami i w jakiegokolwiek formie, częściowo lub w całości. W zakresie, w jakim ładowanie [pobieranie], wyświetlanie, uruchamianie, transmitowanie lub przechowywanie programu komputerowego wymaga takiego powielenia, takie czynności wymagają uzyskania zezwolenia uprawnionego;
- b) translację, adaptację, porządkowanie i jakiegokolwiek inne modyfikacje programu komputerowego i powielenie [zwielokrotnienie] wyników tych działań bez uszczerbku dla praw osoby, która modyfikuje program;
- c) jakąkolwiek formę publicznej dystrybucji [rozpowszechniania], włącznie z wypożyczeniem [najmem] oryginalnego programu komputerowego lub jego kopii.

2. Pierwsza sprzedaż na terytorium Wspólnoty kopii programu komputerowego przez uprawnionego lub za jego zgodą wyczerpuje prawo dystrybucji [rozpowszechniania] na terytorium Wspólnoty tej kopii, z wyjątkiem prawa do kontroli dalszych wypożyczeń [dalszego najmu] programu lub jego kopii”.

18 Artykuł 5 dyrektywy 2009/24, zatytułowany „Wyjątki od czynności zastrzeżonych”, stanowi w swym ust. 1:

„W braku szczególnych przepisów umownych czynności określone w art. 4 ust. 1 lit. a) i b) nie wymagają zezwolenia uprawnionego, jeśli są konieczne do użycia programu przez uprawnionego nabywcę zgodnie z zamierzonym celem, włącznie z poprawianiem błędów”.

Prawo niemieckie

19 Paragrafy 69c i 69d Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz) (niemieckiej ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych) z dnia 9 września 1965 r. (BGBl. 1965 I, s. 1273) w wersji po zmianach (zwanej dalej „UrhG”) dokonują transpozycji do prawa krajowego odpowiednio art. 4 i 5 dyrektywy 2009/24.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- 20 Oracle tworzy i sprzedaje programy komputerowe. Spółka ta jest podmiotem wyłącznych praw autorskich do korzystania z tych programów, a ponadto właścicielem niemieckiego słownego znaku towarowego i wspólnotowego słownego znaku towarowego „Oracle”, które są zarejestrowane w szczególności dla oprogramowania komputerowego.
- 21 W 85% przypadków Oracle sprzedaje programy komputerowe, których dotyczy spór zawisły przed sądem krajowym, czyli oprogramowanie baz danych, poprzez system pobierania plików z Internetu. Klient pobiera kopię oprogramowania bezpośrednio ze strony internetowej Oracle na swój komputer. Są to programy komputerowe przeznaczone dla sieci typu klient-serwer. Przyznane w umowie licencyjnej prawo do korzystania z takiego programu obejmuje uprawnienie do trwałego przechowywania kopii tego programu na serwerze i udostępnienia go określonej liczbie użytkowników poprzez wprowadzenie go do pamięci głównej ich komputerów. Umowa serwisowania przewiduje możliwość pobierania ze strony internetowej Oracle zaktualizowanych wersji danego programu komputerowego („updates”) oraz programów służących poprawieniu błędów („patches”). Na życzenie klienta te programy komputerowe mogą również zostać dostarczone na płycie CD-ROM czy też DVD.
- 22 Jeśli chodzi o programy komputerowe, których dotyczy spór zawisły przed sądem krajowym, Oracle oferuje licencje w pakietach dla co najmniej 25 użytkowników. Przedsiębiorstwo, które potrzebuje ich dla 27 użytkowników, musi nabyć dwie licencje.
- 23 Zawierane przez Oracle umowy licencyjne na programy komputerowe, których dotyczy spór zawisły przed sądem krajowym, zawierają pod tytułem „Przyznanie prawa” następujące postanowienie:
- „W ramach płatności za usługi uzyskują Państwo, wyłącznie do celów własnej działalności gospodarczej, bezterminowe, niewyłączne, nieprzenaszalne i wolne od opłat prawo korzystania z wszystkich produktów i usług Oracle udostępnionych Państwu na podstawie niniejszej umowy”.
- 24 UsedSoft sprzedaje używane licencje na programy komputerowe, a w szczególności używane licencje na korzystanie z programów komputerowych Oracle, których dotyczy spór zawisły przed sądem krajowym. UsedSoft nabywa w tym celu od klientów Oracle takie licencje lub ich części, jeśli pierwszy nabywca początkowo kupił te licencje na korzystanie dla takiej ilości użytkowników, która przekraczała jego potrzeby.

- 25 W październiku 2005 r. UsedSoft zaproponowała „Akcję Specjalną Oracle”; w jej ramach oferowała ona sprzedaż „już używanych” licencji na programy komputerowe, których dotyczy spór zawisły przed sądem krajowym. Wskazywała ona przy tym, iż wszystkie licencje są „aktualne” w tym sensie, że umowa serwisowania zawarta z Oracle przez licencjobiorcę początkowego nadal wywołuje skutki prawne oraz że legalność pierwszej umowy sprzedaży jest potwierdzana poświadczeniem notarialnym.
- 26 Klienci UsedSoft, którzy nie są posiadaczami danego programu komputerowego Oracle, pobierają go, po nabyciu takiej używanej licencji, bezpośrednio ze strony internetowej Oracle. Natomiast klienci, którzy są już posiadaczami tego programu komputerowego i którzy dokupują licencje dla dodatkowych użytkowników, są nakłaniani przez UsedSoft do skopiowania programu komputerowego do pamięci głównej komputerów tych użytkowników.
- 27 Oracle wytoczyła przed Landgericht München I powództwo mające na celu nakazanie UsedSoft zaprzestania praktyk, o których mowa w pkt 24–26 niniejszego wyroku. Zostało ono uwzględnione zgodnie z żądaniami Oracle. Apelacja wniesiona przez UsedSoft przeciwko temu orzeczeniu została oddalona. Spółka ta wniosła następnie skargę kasacyjną do Bundesgerichtshof.
- 28 Zdaniem tego sądu odsyłającego działania UsedSoft i jego klientów ograniczają przysługujące Oracle wyłączne prawo do trwałego lub czasowego zwielokrotniania programu komputerowego w rozumieniu art. 4 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2009/24. Zdaniem tego sądu klienci UsedSoft nie mogą opierać się na przeniesionym na nich legalnie przez Oracle prawie do zwielokrotniania programów komputerowych. Z umów licencyjnych Oracle wynika bowiem, że prawo do korzystania z tych programów jest „nieprzenoszalne”. Ci klienci Oracle nie mają więc prawa przenosić na osoby trzecie prawa do zwielokrotniania tych programów.
- 29 Rozstrzygnięcie zawisłego przed sądem krajowym sporu zależy zdaniem sądu odsyłającego od tego, czy klienci UsedSoft mogą się powołać skutecznie na przepis § 69d ust. 1 UrhG, który stanowi transpozycję do prawa niemieckiego art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24.
- 30 W tym względzie na wstępie pojawia się pytanie, czy ten, kto – tak jak klienci pozwanej – nie ma prawa do korzystania z programów komputerowych przyznanego przez podmiot praw autorskich, ale powołuje się na wyczerpanie prawa do rozpowszechniania kopii programu komputerowego, jest „uprawnionym nabywcą” tej kopii w rozumieniu art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24. Sąd odsyłający uważa, że tak. Wyjaśnia on, że spowodowana przez wyczerpanie prawa zdolność kopii programu komputerowego do bycia przedmiotem obrotu byłaby w dużej mierze bezprzedmiotowa, gdyby nabywca takiej kopii nie miał prawa do zwielokrotniania programu komputerowego. Korzystanie z programu komputerowego wymaga bowiem – w przeciwieństwie do korzystania z innych chronionych prawem autorskim utworów – z reguły jego zwielokrotniania. Artykuł 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24/WE ma zaś na celu zagwarantowanie wyczerpania prawa do rozpowszechniania, o którym mowa w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24.
- 31 Następnie sąd odsyłający zastanawia się, czy w przypadku takim jak ten rozpatrywany przez sąd krajowy, prawo do rozpowszechniania kopii programu komputerowego zostało wyczerpane w rozumieniu § 69c pkt 3 zdanie drugie UrhG, który stanowi transpozycję do prawa niemieckiego art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24.
- 32 Wykładnia tych przepisów nie jest jednoznaczna. W świetle jednego podejścia art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 może być zastosowany, jeżeli podmiot praw autorskich – po zawarciu umowy licencyjnej – zezwala klientowi na sporządzenie kopii programu komputerowego poprzez pobranie programu komputerowego ze strony internetowej i zapisanie go na komputerze. Zgodnie z tą koncepcją

interpretowany przepis wiąże skutek prawny w postaci wyczerpania prawa do rozpowszechniania z pierwszą sprzedażą kopii programu i dlatego niekoniecznie wymaga wprowadzenia do obrotu fizycznej kopii programu komputerowego. Zgodnie z innym podejściem art. 4 ust. 2 część pierwsza zdania dyrektywy 2009/24 może być stosowany w drodze analogii w razie sprzedaży programu komputerowego w drodze transmisji on-line. Zdaniem zwolenników tego podejścia istnieje niezamierzona luka regulacyjna („planwidrige Regelungslücke”) spowodowana tym, że autorzy tej dyrektywy nie uregulowali przypadku transmisji programów komputerowych on-line, ani nawet go nie rozważali. Wreszcie, w świetle kolejnego poglądu art. 4 ust. 2 pierwsza część zdania dyrektywy 2009/24 znajduje zastosowanie tylko w przypadku, gdy wyczerpanie prawa do rozpowszechniania zgodnie z tym przepisem zakłada wprowadzenie do obrotu materialnej kopii programu komputerowego przez podmiot praw autorskich lub za jego zgodą. Zgodnie z tym poglądem autorzy dyrektywy 2009/24 świadomie odstąpili od poddania transmisji programów komputerowych on-line zasadzie wyczerpania.

33 Wreszcie sąd odsyłający zastanawia się nad kwestią, czy ten, kto nabył używaną licencję, może, w odniesieniu do sporządzenia kopii programu – tak jak w zawieszanej przed sądem krajowym sprawie klienta strony UsedSoft poprzez pobranie kopii programu komputerowego Oracle ze strony internetowej tej spółki na komputer lub poprzez pobranie programu do pamięci roboczej kolejnych komputerów biurowych – powołać się na wyczerpanie prawa do rozpowszechniania kopii programu komputerowego sporządzonej przez pierwszego nabywcę poprzez pobranie programu z Internetu za zgodą podmiotu praw autorskich, jeżeli pierwszy nabywca skasował swoją kopię programu lub jej nie używa. Sąd odsyłający jest zdania, że zastosowanie w drodze analogii art. 5 ust. 1 i art. 4 ust. 2 pierwsza część zdania dyrektywy 2009/24 nie wchodzi w rachubę. Wyczerpanie prawa do rozpowszechniania ma gwarantować wyłącznie zdolność do bycia przedmiotem obrotu kopii programu zbytej przez podmiot praw autorskich lub za jego zgodą, która ma postać określonego materialnego nośnika danych. Skutki wyczerpania tego prawa do rozpowszechniania nie powinny więc być rozszerzane na przeniesiony on-line i niemający postaci materialnej zasób danych.

34 W tych okolicznościach Bundesgerichtshof postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy ten, kto może powołać się na wyczerpanie prawa do [rozpowszechniania] kopii programu komputerowego, jest »uprawnionym nabywcą« w rozumieniu dyrektywy art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24?
- 2) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze: czy prawo do [rozpowszechniania] kopii programu komputerowego wyczerpuje zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 [...] sporządzenie przez nabywcę kopii poprzez [pobranie] programu z Internetu na nośnik danych za zgodą [podmiotu praw autorskich]?
- 3) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej również na pytanie drugie: czy również ten, kto nabył »używaną« licencję na oprogramowanie, może w odniesieniu do sporządzenia kopii programu powołać się »jako uprawniony nabywca«, na podstawie art. 5 ust. 1 i art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, na wyczerpanie prawa do [rozpowszechniania] kopii programu komputerowego sporządzonej przez pierwszego nabywcę poprzez [pobranie] programu z Internetu na nośnik danych za zgodą [podmiotu praw autorskich], jeżeli pierwszy nabywca usunął swoją kopię programu albo jej nie używa?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytania drugiego

- 35 Zadając swe drugie pytanie, które należy rozpatrzyć w pierwszej kolejności, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy i w jakich warunkach pobranie z Internetu kopii programu komputerowego za zgodą podmiotu praw autorskich do niego może skutkować wyczerpaniem prawa do rozpowszechniania tej kopii w Unii Europejskiej w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24.
- 36 Przypomnieć należy, że zgodnie z brzmieniem art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 pierwsza sprzedaż na terytorium Unii kopii programu komputerowego przez podmiot praw autorskich lub za jego zgodą wyczerpuje prawo do rozpowszechniania tej kopii w Unii.
- 37 Z postanowienia odsyłającego wynika, że to właśnie sam podmiot praw autorskich, czyli Oracle, udostępnia swym chcącym korzystać z jego programu komputerowego unijnym klientom jego kopię, która może zostać pobrana ze strony internetowej Oracle.
- 38 Aby ustalić to, czy w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana przez sąd krajowy, przysługujące podmiotowi praw autorskich prawo do rozpowszechniania zostało wyczerpane, należy w pierwszej kolejności sprawdzić, czy istniejący między tym podmiotem a jego klientem stosunek umowny, w ramach którego doszło do pobrania kopii danego programu komputerowego, może zostać uznany za „pierwszą sprzedaż kopii programu komputerowego” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24.
- 39 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zarówno względy jednolitego stosowania prawa Unii, jak i zasady równości wskazują na to, że treści przepisu prawa Unii, który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia swego znaczenia i zakresu, należy zwykle nadać w całej Unii autonomiczną i jednolitą wykładnię (zob. w szczególności wyroki: z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie C-5/08 Infopaq International, Zb.Orz. s. I-6569, pkt 27; z dnia 18 października 2011 r. w sprawie C-34/10 Brüstle, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 25; a także z dnia 26 kwietnia 2012 r. w sprawie C-510/10 DR i TV2 Danmark, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 33).
- 40 W tekście dyrektywy 2009/24 brak jest zaś jakiegokolwiek odesłania do prawa krajowego w odniesieniu do znaczenia, jakie należy przyjąć w odniesieniu do znajdującego się w art. 4 ust. 2 tej dyrektywy pojęcia „sprzedaż”. Wynika stąd zatem, że pojęcie to należy uznać dla celów stosowania tej dyrektywy jako autonomiczne pojęcie prawa Unii, które należy interpretować na jej terytorium w sposób jednolity (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie DR i TV2 Danmark, pkt 34).
- 41 Przedmiot i cel dyrektywy 2009/24 potwierdzają ten wniosek. Z motywów 4 i 5 dyrektywy 2009/24, wydanej na podstawie art. 95 WE, któremu odpowiada obecnie art. 114 TFUE, wynika bowiem, że ma ona na celu wyeliminowanie różnic istniejących w prawodawstwie państw członkowskich, które istotnie naruszają funkcjonowanie rynku wewnętrznego w zakresie dotyczącym programów komputerowych. Jednolita wykładnia pojęcia „sprzedaży” jest zaś konieczna do tego, aby uniknąć sytuacji, w której przyznana w tej dyrektywie ochrona podmiotów praw autorskich może różnić się w zależności od mającego zastosowanie prawa krajowego.
- 42 Zgodnie z powszechnie przyjętą definicją sprzedaż jest umową, w której jedna strona przenosi na drugą, w zamian za zapłatę ceny, prawo własności jej majątku rzeczowego lub należących do niej wartości niematerialnych. Wynika z tego, że transakcja handlowa pociągająca za sobą, zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, wyczerpanie prawa do rozpowszechniania dotyczącego kopii programu komputerowego wiąże się z przeniesieniem prawa własności tej kopii.

- 43 Oracle stoi na stanowisku, że nie dokonuje ona sprzedaży kopii programów komputerowych, których dotyczy spór zawisły przed sądem krajowym. Wyjaśnia ona bowiem, że udostępnia ona swym klientom nieodpłatnie na swej stronie internetowej kopię danego programu, którą ci klienci mogą następnie pobrać. Klienci ci mogą jednak korzystać z pobranej w ten sposób kopii jedynie wtedy, gdy zawarli z Oracle umowę licencji na korzystanie. W ramach takiej licencji przyznane im zostaje bezterminowe, niewyłączne i nieprzenaszalne prawo do korzystania z danego programu komputerowego. Zdaniem zaś Oracle ani nieodpłatne udostępnienie kopii, ani zawarcie umowy licencji na korzystanie nie pociągają za sobą przeniesienia prawa własności tej kopii.
- 44 W tym względzie należy podnieść, że pobranie kopii programu komputerowego i zawarcie związanej z nią umowy licencji na korzystanie są ze sobą nierozdzielnie powiązane. To pobranie kopii programu komputerowego jest bezprzedmiotowe, jeśli posiadacz tej kopii nie może z niej korzystać. Chcąc dokonać kwalifikacji prawnych tych dwóch transakcji, należy zatem je badać łącznie (zob. analogicznie wyrok z dnia 6 maja 2010 r. w sprawach połączonych C-145/08 i C-149/08 Club Hotel Loutraki i in., Zb.Orz s. I-4165, pkt 48, 49 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 45 Jeśli chodzi o kwestię, czy w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana przez sąd krajowy, dane transakcje handlowe wiążą się z przeniesieniem prawa własności kopii programu komputerowego, stwierdzić należy, że z postanowienia odsyłającego wynika, iż klient Oracle, który pobrał kopię danego programu komputerowego i zawarł z tą spółką umowę licencji na korzystanie z tej kopii, uzyskuje, w zamian za zapłatę ceny, bezterminowe prawo do korzystania z tej kopii. Udostępnienie przez Oracle kopii jej programu komputerowego oraz zawarcie powiązanej z nią umowy licencji na korzystanie mają bowiem na celu umożliwienie trwałego korzystania z tej kopii przez klientów tej spółki w zamian za zapłatę ceny mającej umożliwić podmiotowi praw autorskich uzyskanie wynagrodzenia odpowiadającego wartości gospodarczej kopii dzieła, którego jest on właścicielem.
- 46 W tych okolicznościach transakcje, o których mowa w pkt 44 niniejszego wyroku, badane jako całość, wiążą się z przeniesieniem prawa własności kopii danego programu komputerowego.
- 47 W tym względzie w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana przez sąd krajowy bez znaczenia jest to, czy ta kopia programu komputerowego została udostępniona klientowi przez podmiot praw autorskich w drodze pobrania jej z jego strony internetowej czy też za pomocą materialnego nośnika takiego jak CD-ROM czy DVD. Jeśli nawet bowiem również w tym drugim przypadku podmiot danego prawa oddziela formalnie od siebie przysługujące klientowi prawo do korzystania z dostarczonej kopii programu komputerowego od operacji polegającej na przeniesieniu klientowi na nośnik materialny kopii tego programu, z ww. w pkt 44 niniejszego wyroku powodów operacja polegająca na pobraniu kopii programu komputerowego z tego nośnika i transakcja polegająca na zawarciu umowy licencji są z punktu widzenia nabywcy nierozdzielnie ze sobą związane. W przypadku gdy ten nabywca, który pobiera kopię danego programu komputerowego za pomocą materialnego nośnika takiego jak CD-ROM czy DVD i który zawiera powiązaną z nią umowę licencji na korzystanie, uzyskuje prawo do bezterminowego korzystania z tej kopii w zamian za zapłatę ceny, należy uznać, że te dwie operacje wiążą się również, w przypadku udostępnienia kopii danego programu komputerowego za pomocą materialnego nośnika takiego jak CD-ROM czy DVD, z przeniesieniem prawa własności tej kopii.
- 48 Należy zatem uznać, że w sytuacji takiej jak ta rozpatrywana przez sąd krajowy przekazanie przez podmiot praw autorskich klientowi kopii programu komputerowego, któremu towarzyszy zawarcie między tymi samymi stronami umowy licencji na korzystanie, stanowi „pierwszą sprzedaż kopii programu komputerowego” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24.
- 49 Jak podkreślił rzecznik generalny w pkt 59 swej opinii, w braku szerokiej wykładni wyrażenia

„sprzedaż” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 jako obejmującego wszystkie formy wprowadzania do obrotu produktu, charakteryzujące się przyznaniem prawa korzystania z kopii programu komputerowego na czas nieoznaczony w zamian za jednorazową zapłatę ceny mającej umożliwić podmiotowi praw autorskich uzyskanie wynagrodzenia odpowiadającego wartości gospodarczej kopii dzieła, którego jest on właścicielem, skuteczność (effet utile) tego przepisu stałaby pod znakiem zapytania ze względu na to, iż do obejścia zasady wyczerpania wystarczyłoby, aby dostawcy określali zawarte przez nich umowy sprzedaży jako umowy „licencyjne”, efektem czego zasada ta zostałaby pozbawiona w tym przypadku jakiegokolwiek znaczenia.

- 50 W drugiej kolejności nie można przyjąć podniesionego przez Oracle i Komisję Europejską argumentu, zgodnie z którym udostępnienie kopii programu komputerowego na stronie internetowej podmiotu praw autorskich do niego stanowi „publiczne udostępnianie” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, co zgodnie z art. 3 ust. 3 tej dyrektywy nie może pociągnąć za sobą wyczerpania praw do jej rozpowszechniania.
- 51 Z art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2001/29 wynika bowiem, że pozostawia ona niezmienione przepisy prawa Unii dotyczące ochrony prawnej programów komputerowych – przyznanej w dyrektywie 91/250, która została ostatnio ujednoczona w dyrektywie 2009/24 – i pozostaje bez jakiegokolwiek wpływu na te przepisy. Przepisy dyrektywy 2009/24, a w szczególności jej art. 4 ust. 2 stanowią *lex specialis* w stosunku do dyrektywy 2001/29, efektem czego – nawet zakładając, że rozpatrywany przez sąd krajowy stosunek umowny lub jego część mogą również obejmować pojęcie „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, „pierwsza sprzedaż kopii programu komputerowego” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 powoduje, zgodnie z tym samym przepisem, wyczerpanie prawa do dystrybucji tej kopii.
- 52 Z pkt 46 niniejszego wyroku wynika, że w przypadku takim jak ten rozpatrywany przez sąd krajowy podmiot prawa autorskiego przenosi na klienta prawo własności kopii programu komputerowego. Jak zaś podniósł rzecznik generalny w pkt 73 swej opinii, z art. 6 ust. 1 TPA, w świetle którego, w miarę możliwości, należy dokonywać wykładni art. 3 i 4 dyrektywy 2001/29 (zob. podobnie wyrok z dnia 17 kwietnia 2008 r. w sprawie C-456/06 Peek & Cloppenburg, Zb.Orz. s. I-2731, pkt 30) wynika, że akt przeniesienia własności przekształca „podawanie do publicznej wiadomości”, o którym mowa w art. 3 tej dyrektywy, w czynność rozpowszechniania z art. 4 tej dyrektywy, która może, jeśli spełnione zostaną ustanowione w art. 4 ust. 2 warunki, podobnie jak w przypadku „pierwszej sprzedaży kopii programu komputerowego” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, pociągnąć za sobą wyczerpanie prawa do rozpowszechniania.
- 53 W trzeciej kolejności należy jeszcze zbadać, czy, jak twierdzą Oracle i rządy, które przedstawiły swe uwagi przed Trybunałem i Komisją, wyczerpanie prawa do dystrybucji, o którym mowa w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, dotyczy jedynie przedmiotów materialnych i nie dotyczy pobranych z Internetu niematerialnych kopii programów komputerowych. Powołują się one w tym względzie na brzmienie art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, na motywy 28 i 29 dyrektywy 2001/29, na jej art. 4 w związku z art. 8 TPA, oraz na uzgodnione deklaracje dotyczące art. 6 TPA i 7 TPA, których transpozycja jest jednym z celów dyrektywy 2001/29.
- 54 Ponadto, zdaniem Komisji, motyw 29 dyrektywy potwierdza, że „problem całkowitego wyczerpania prawa nie powstaje w przypadku usług, w szczególności usług świadczonych przez Internet”.
- 55 W tym względzie należy w pierwszej kolejności stwierdzić, że z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 nie wynika, iż wyczerpanie prawa do rozpowszechniania kopii programów komputerowych, o którym mowa w tym przepisie, ogranicza się do kopii programów komputerowych znajdujących się na

nośniku materialnym, takim jak CD-ROM czy DVD. Przeciwnie, należy uznać, że przepis ten, powołując się bez dalszych wyjaśnień na „sprzedaż kopii programu komputerowego”, nie wprowadza żadnego rozróżnienia w zależności od tego, czy dana kopia ma postać materialną czy też niematerialną.

- 56 Należy następnie przypomnieć, że dyrektywa 2009/24, dotycząca właśnie ochrony prawnej programów komputerowych, stanowi *lex specialis* w stosunku do dyrektywy 2001/29.
- 57 Z art. 1 ust. 2 dyrektywy 2009/24 wynika zaś, że ustanowionej w niej „ochronie podlega każda forma wyrażenia programu komputerowego”. W motywie 7 tej dyrektywy wyjaśniono w tym względzie, że pojęcie „programów komputerowych”, których ochronę ma ona zapewniać, „obejmuje programy w jakiegokolwiek formie, w tym programy zintegrowane ze sprzętem komputerowym”.
- 58 Z ww. przepisów jasno zatem wynika, że prawodawca unijny miał zamiar zrównać, dla celów przyznanej w dyrektywie 2009/24 ochrony, materialne i niematerialne kopie programów komputerowych.
- 59 W tych okolicznościach należy uznać, że przewidziane w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 wyczerpanie prawa do rozpowszechniania dotyczy zarówno materialnych i niematerialnych kopii programu komputerowego, jak i, co za tym idzie, kopii programów komputerowych, które przy ich pierwszej sprzedaży zostały pobrane z Internetu na komputer pierwszego nabywcy.
- 60 Prawdą jest, że pojęcia zastosowane w dyrektywach 2001/29 i 2009/24 powinny co do zasady mieć takie samo znaczenie (zob. wyrok z dnia 4 października 2011 r. w sprawach połączonych C-403/08 i C-429/08 *Football Association Premier League i in.*, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 187, 188). Nawet jednak przy założeniu, że z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2001/29 zgodnie z wykładnią dokonaną w świetle motywów 28 i 29 tej dyrektywy oraz TPA, którego transpozycja jest jednym z celów dyrektywy 2001/29 (wyrok z dnia 9 lutego 2012 r. w sprawie C-277/10 *Luksan*, dotychczas nieopublikowany w Zbiorze, pkt 59), wynikałoby, iż wyczerpanie prawa do rozpowszechniania dotyczy jedynie przedmiotów materialnych, okoliczność taka nie mogłaby – biorąc pod uwagę, że prawodawca unijny wyraził w szczególnym kontekście dyrektywy 2009/24 odmienną wolę – mieć wpływu na wykładnię art. 4 ust. 2 tej dyrektywy.
- 61 Należy jeszcze dodać, że sprzedaż programu komputerowego na płycie CD-ROM czy DVD i sprzedaż tego programu poprzez pobranie go z Internetu są do siebie z ekonomicznego punktu widzenia podobne. Transmisja programu on-line jest bowiem funkcjonalnym odpowiednikiem wydania nośnika materialnego. Wykładnia art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 dokonywana w świetle zasady równości traktowania potwierdza, że przewidziane w tym przepisie wyczerpanie prawa do rozpowszechniania wywiera skutki po dokonaniu przez podmiot praw autorskich lub za jego zgodą pierwszej sprzedaży programu komputerowego w Unii, niezależnie od kwestii, czy przedmiotem sprzedaży jest materialna czy też niematerialna kopia tego programu.
- 62 Jeśli chodzi o podniesiony przez Komisję argument, zgodnie z którym prawo Unii nie przewiduje wyczerpania prawa do rozpowszechniania w przypadku usług, należy przypomnieć, że zasada wyczerpania prawa do rozpowszechniania dzieł chronionych prawem autorskim została ustanowiona po to, aby – w celu uniknięcia wprowadzania barier na rynku – zmniejszyć ilość ograniczeń w rozpowszechnianiu tych dzieł do tego, co jest konieczne do ochrony praw, które stanowią szczególny przedmiot własności intelektualnej (zob. podobnie wyroki: z dnia 28 kwietnia 1998 r. w sprawie C-200/96 *Metronome Musik*, Rec. s. I-1953, pkt 14; z dnia 22 września 1998 r. w sprawie C-61/97 *FDV*, Rec. s. I-5171, pkt 13; ww. wyrok w sprawach połączonych *Football Association Premier League i in.*, pkt 106).

- 63 W okolicznościach takich, jak te rozpatrywane przez sąd krajowy, ograniczenie zastosowania przewidzianej w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 zasady wyczerpania prawa do rozpowszechniania tylko do kopii programów komputerowych sprzedawanych na nośnikach materialnych umożliwiłoby podmiotowi praw autorskich sprawowanie kontroli nad odsprzedażą kopii, które zostały pobrane z Internetu, i żądanie przy każdej transakcji odsprzedaży zapłaty kolejnego wynagrodzenia, pomimo że pierwsza sprzedaż tej kopii już umożliwiła temu podmiotowi uzyskanie odpowiedniego wynagrodzenia. Takie ograniczenie odsprzedaży pobranych z Internetu programów komputerowych wykraczałoby poza to, co jest konieczne do ochrony praw, które stanowią szczególny przedmiot własności intelektualnej (zob. podobnie ww. wyrok w sprawach połączonych Football Association Premier League i in., pkt 105, 106).
- 64 W czwartej kolejności należy jeszcze zbadać, czy, jak twierdzi Oracle, zawarta z pierwszym nabywcą umowa serwisowania uniemożliwia w każdym razie przewidziane w art. 4 ust. 2 wygaśnięcie prawa, w przypadku gdy kopia programu komputerowego, którą pierwszy nabywca ma zbyć kolejnemu nabywcy, nie jest już tą kopią, która została pobrana, lecz nową kopią tego programu.
- 65 W tym względzie z postanowienia odsyłającego wynika, że oferowane przez UsedSoft używane licencje są „aktualne” ze względu na to, iż sprzedaż przez Oracle kopii programu komputerowego towarzyszyło zawarcie dotyczącej tej kopii umowy serwisowania.
- 66 Należy podnieść, że wyczerpanie prawa do rozpowszechniania kopii programu komputerowego na podstawie art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 dotyczy tylko kopii, które były przedmiotem pierwszej sprzedaży w Unii przez podmiot praw autorskich do nich lub za jego zgodą. Nie dotyczy ono umów o świadczenie usług takich jak umowa serwisowania, które są nierozdzielnie związane z taką sprzedażą i które zostały zawarte, w odpowiednim przypadku na czas nieokreślony, przy okazji tej sprzedaży.
- 67 Zawarcie przy okazji sprzedaży niematerialnej kopii programu komputerowego jednej z umów serwisowania takich jak te rozpatrywane przez sąd krajowy skutkuje niemniej jednak tym, że początkowo kupiona kopia jest naprawiana i aktualizowana. Nawet w przypadku, w którym umowa serwisowania została zawarta na czas określony, stwierdzić należy, że funkcje tego programu, które zostały naprawione, zmienione lub dodane w ramach wykonania takiej umowy, stanowią integralną część początkowo pobranej kopii i jej nabywca może z nich korzystać w nieograniczony w czasie sposób, również w przypadku, gdy nabywca ten zdecyduje następnie, że nie będzie odnawiał tej umowy serwisowania.
- 68 W takich okolicznościach uznać należy, że przewidziane w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 wyczerpanie prawa do rozpowszechniania obejmuje swym zakresem również kopię programu komputerowego, która została sprzedana już po zaktualizowaniu jej przez podmiot praw autorskich i wprowadzeniu przezeń poprawek.
- 69 Należy jednak podkreślić, że, zgodnie z rozważaniami przedstawionymi w pkt 22 i 24 niniejszego wyroku, nawet jeśli kupiona przez pierwszego nabywcę licencja występowała w pakiecie dla takiej ilości użytkowników, która przekraczała jego potrzeby, nabywca ten nie ma prawa na podstawie przewidzianego w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 wyczerpania prawa do rozpowszechniania do dokonania podziału tej licencji i odsprzedania jedynie prawa do korzystania z programu komputerowego przez określoną przezeń liczbę użytkowników.
- 70 Nabywca początkowy, który dokonuje odsprzedaży materialnej lub niematerialnej kopii programu komputerowego, w przypadku której przysługujące podmiotowi praw autorskich prawo do

rozpowszechniania zostało wyczerpane zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, winien bowiem, aby uniknąć naruszenia przysługującego autorowi tego programu wyłącznego prawa do zwielokrotniania, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2009/24, dezaktywować w momencie odsprzedaży swoją własną kopię. W sytuacji zaś takiej jak ta przedstawiona w poprzednim punkcie klient podmiotu praw autorskich będzie nadal korzystał z zainstalowanej na swoim serwerze kopii programu komputerowego, a zatem – jej nie dezaktywuje.

- 71 Ponadto, nawet jeśli nabywca dodatkowych praw do korzystania z danego programu komputerowego nie dokonał nowej instalacji – ani, co za tym idzie, ponownego zwielokrotnienia – tego programu na należącym doń serwerze, stwierdzić należy, że przewidziany w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 skutek w postaci wyczerpania prawa do rozpowszechniania nie dotyczy w każdym razie takich praw do korzystania. W takim przypadku bowiem nabycie dodatkowych praw do korzystania nie dotyczy kopii, w odniesieniu do której prawo do rozpowszechniania wygasło na podstawie tego przepisu. Nabycie to ma jedynie na celu umożliwienie zwiększenia liczby użytkowników kopii, którą nabywca tych dodatkowych praw sam już zainstalował na swym serwerze.
- 72 Zgodnie z powyższym na drugie zadane pytanie należy odpowiedzieć, że wykładni art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 należy dokonywać w taki sposób, iż prawo do rozpowszechniania kopii programu komputerowego zostaje wyczerpane, jeśli podmiot praw autorskich, który zezwolił, choćby i nieodpłatnie, na pobranie tej kopii z Internetu na nośnik danych, również przyznał, w zamian za zapłatę ceny mającej umożliwić mu uzyskanie wynagrodzenia odpowiadającego wartości gospodarczej kopii dzieła, którego jest on właścicielem, prawo do nieograniczonego w czasie korzystania z tej kopii.

W przedmiocie pytań drugiego i trzeciego

- 73 Zadając pytania pierwsze i trzecie, sąd odsyłający chce w istocie ustalić, czy i w jakich warunkach nabywca używanych licencji na programy komputerowe takich jak te sprzedawane przez UsedSoft może, wskutek przewidzianego w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 wygaśnięcia prawa do rozpowszechniania, zostać uznany za „uprawnionego nabywcę” w rozumieniu art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24, który zgodnie z tym przepisem jest uprawniony do zwielokrotniania danego programu komputerowego jako środka do celu polegającego na użyciu programu przez uprawnionego nabywcę zgodnie z zamierzonym celem.
- 74 Z art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24 wynika, że w braku szczególnych przepisów umownych zwielokrotnianie programu komputerowego nie wymaga zezwolenia jego autora, jeśli takie zwielokrotnienie jest konieczne do umożliwienia korzystania z tego programu komputerowego przez uprawnionego nabywcę zgodnie z zamierzonym celem, włącznie z poprawianiem błędów.
- 75 W sytuacji gdy klient podmiotu praw autorskich dokonuje kupna kopii programu komputerowego znajdującego się na stronie internetowej tego podmiotu, dokonuje on, poprzez pobranie tej kopii na swój komputer, jej zwielokrotnienia zgodnie z art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24. W takim przypadku ma bowiem miejsce zwielokrotnienie konieczne do umożliwienia korzystania z tego programu komputerowego przez uprawnionego nabywcę zgodnie z zamierzonym celem.
- 76 Ponadto motyw 13 dyrektywy 2009/24 wskazuje, że „[pobieranie] i uruchamianie konieczne do użycia kopii programu, która została zgodnie z prawem nabyta [...] nie może być umownie zabronione”.
- 77 Należy następnie przypomnieć, że przysługujące podmiotowi praw autorskich prawo do rozpowszechniania zostaje wyczerpane zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 przy pierwszej

sprzedaży na terytorium Unii kopii jego programu komputerowego przez ten podmiot praw autorskich lub za jego zgodą, niezależnie od tego, czy jest to kopia materialna czy też niematerialna. Wynika z tego, że zgodnie z tym przepisem i pomimo istnienia postanowień umownych zakazujących dalszego zbywania, podmiot danego prawa autorskiego nie może sprzeciwić się odsprzedaży tej kopii.

- 78 Jak wynika z pkt 70 niniejszego wyroku, nabywca początkowy materialnej lub niematerialnej kopii programu komputerowego, w przypadku której przysługujące podmiotowi praw autorskich prawo do rozpowszechniania zostało wyczerpane zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, dokonując jej odsprzedaży winien, aby uniknąć naruszenia przysługującego temu podmiotowi praw autorskich wyłącznego prawa do zwielokrotniania, o którym mowa w art. 4 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2009/24, dezaktywować w momencie odsprzedaży kopię pobraną na jego komputer.
- 79 Jak zaś słusznie podniosła Oracle, sprawdzenie tego, czy taka kopia została dezaktywowana, może okazać się w praktyce utrudnione. Ten sam problem będzie miał jednak również podmiot praw autorskich, który rozpowszechnia kopie programu komputerowego utrwalone na nośniku materialnym takim jak CD-ROM czy DVD, ponieważ sprawdzenie przezeń tego, czy nabywca początkowy nie stworzył kopii programu komputerowego, której będzie używał także po sprzedaniu tego nośnika materialnego, wiąże się z dużymi utrudnieniami. Aby rozwiązać ten problem, dystrybutor – zarówno „tradycyjny”, jak i „cyfrowy” – ma prawo zastosować techniczne środki ochronne takie jak kody dostępu do produktu.
- 80 W sytuacji gdy podmiot praw autorskich nie może sprzeciwić się odsprzedaży kopii programu komputerowego, którego prawo do rozpowszechniania przysługujące temu podmiotowi zostało wyczerpane zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, uznać należy, że drugi nabywca tej kopii, podobnie jak każdy następny, jest jej uprawnionym nabywcą w rozumieniu art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24.
- 81 Co za tym idzie, w przypadku odsprzedaży kopii programu komputerowego przez jej pierwszego nabywcę jej nowy nabywca będzie mógł dokonać, zgodnie z art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24, pobrania na swój komputer kopii sprzedanej mu przez pierwszego nabywcę. Takie pobranie należy uznać za zwielokrotnienie programu komputerowego konieczne do umożliwienia korzystania z tego programu przez tego nowego nabywcę zgodnie z zamierzonym celem.
- 82 Nie można zgodzić się z argumentem podniesionym przez Oracle, Irlandię oraz rządy francuski i włoski, zgodnie z którym to zawarte w art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24 pojęcie „uprawnionego nabywcy” dotyczy jedynie nabywcy, który ma prawo do korzystania z programu komputerowego na podstawie zawartej z podmiotem praw autorskich umowy licencyjnej.
- 83 Przyjęcie takiego argumentu skutkowałoby bowiem uprawnieniem podmiotu praw autorskich do uniemożliwienia rzeczywistego korzystania z jakiegokolwiek używanej kopii, w odniesieniu do której prawo do rozpowszechniania zostało wyczerpane zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24; mógłby się on powołać na wyłączne prawo do rozpowszechniania przysługujące mu zgodnie art. 4 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy, efektem czego przewidziane w art. 4 ust. 2 wyczerpanie prawa do dystrybucji zostałoby pozbawione skuteczności (effet utile).
- 84 W odniesieniu do sytuacji takiej jak ta rozpatrywana przez sąd krajowy przypomnieć należy, iż w pkt 44 i 48 niniejszego wyroku stwierdzone zostało, że pobranie na serwer klienta kopii znajdującego się na stronie internetowej podmiotu praw autorskich programu komputerowego i zawarcie związanej z tą kopią umowy licencji na korzystanie są ze sobą nierozdzielnie powiązane i należy je uznać za stanowiącą jedną całość transakcję sprzedaży. W kontekście zaś tego

nierozzerwalnego związku istniejącego pomiędzy, z jednej strony, znajdującą się na stronie internetowej podmiotu praw autorskich kopią w ostatnio poprawionej i zaktualizowanej wersji, i, z drugiej strony, odsprzedażą związanej z nią licencji na korzystanie, odsprzedaż tej licencji na korzystanie obejmuje odsprzedaż „tej kopii” w rozumieniu art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24, a zatem dotyczy jej również przewidziane w tym przepisie wyczerpanie prawa do rozpowszechniania, bez względu na zawartą w umowie licencji klauzulę, która została przedstawiona w pkt 23 niniejszego wyroku.

- 85 Jak więc wynika z pkt 81 niniejszego wyroku, należy na tej podstawie wyciągnąć wniosek, że nowy nabywca licencji na korzystanie, taki jak klient UsedSoft, będzie mógł, jako „uprawniony nabywca”, w rozumieniu art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24, poprawionej i zaktualizowanej kopii danego programu komputerowego, dokonać pobrania tej kopii ze strony internetowej podmiotu praw autorskich, ponieważ pobranie to stanowi zwielokrotnienie programu komputerowego konieczne do umożliwienia korzystania z tego programu komputerowego przez tego nowego nabywcę zgodnie z zamierzonym celem.
- 86 Należy jednak przypomnieć, że nawet jeśli kupiona przez pierwszego nabywcę licencja występowała w pakiecie dla takiej ilości użytkowników, która przekraczała jego potrzeby, nabywca ten nie ma prawa na podstawie przewidzianego w art. 4 ust. 2 dyrektywy 2009/24 wyczerpania prawa do rozpowszechniania do dokonania podziału tej licencji i odsprzedażania jedynie prawa do korzystania z programu komputerowego przez określoną przez siebie liczbę użytkowników, która to sytuacja została przedstawiona w pkt 69–71 niniejszego wyroku.
- 87 Należy ponadto podkreślić, iż podmiot praw autorskich taki jak Oracle w przypadku odsprzedaży licencji na korzystanie obejmującej odsprzedaż pobranej z jego strony internetowej kopii programu ma prawo do upewnienia się za pomocą wszelkich środków technicznych, którymi dysponuje, że kopia, którą dysponuje jeszcze sprzedawca, zostanie dezaktywowana.
- 88 Z powyższego wynika, że na pierwsze i trzecie z zadanych pytań należy odpowiedzieć, że wykładni art. 4 ust. 2 oraz art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24 należy dokonywać w ten sposób, iż w przypadku odsprzedaży licencji na korzystanie obejmującej odsprzedaż kopii programu komputerowego pobranej ze strony internetowej podmiotu praw autorskich, licencji, która została początkowo przyznana pierwszemu nabywcy przez ten podmiot praw autorskich na czas nieograniczony i w zamian za zapłatę ceny mającej mu umożliwić uzyskanie wynagrodzenia odpowiadającego wartości gospodarczej kopii jego dzieła, drugi nabywca tej licencji, podobnie jak każdy następny, mogą się powołać na przewidziane w art. 4 ust. 2 tej dyrektywy wyczerpanie prawa do rozpowszechniania, i, co za tym idzie, mogą zostać uznani za uprawnionych nabywców kopii programu komputerowego w rozumieniu art. 5 ust. 1 tej dyrektywy i korzystać z przewidzianego w tym przepisie prawa do zwielokrotniania.

W przedmiocie kosztów

- 89 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) Wykładni art. 4 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/24/WE z dnia 23 kwietnia 2009 r. w sprawie ochrony prawnej programów komputerowych należy**

dokonywać w taki sposób, iż prawo do rozpowszechniania kopii programu komputerowego zostaje wyczerpane, jeśli podmiot praw autorskich, który zezwolił, choćby i nieodpłatnie, na pobranie tej kopii z Internetu na nośnik danych, również przyznał, w zamian za zapłatę ceny mającej umożliwić mu uzyskanie wynagrodzenia odpowiadającego wartości gospodarczej kopii dzieła, którego jest on właścicielem, prawo do nieograniczonego w czasie korzystania z tej kopii.

- 2) Wykładni art. 4 ust. 2 oraz art. 5 ust. 1 dyrektywy 2009/24 należy dokonywać w ten sposób, iż w przypadku odsprzedaży licencji na korzystanie obejmującej odsprzedaż kopii programu komputerowego pobranej ze strony internetowej podmiotu praw autorskich, która to licencja została początkowo przyznana pierwszemu nabywcy przez ten podmiot praw autorskich na czas nieograniczony i w zamian za zapłatę ceny mającej mu umożliwić uzyskanie wynagrodzenia odpowiadającego wartości gospodarczej kopii jego dzieła, drugi nabywca tej licencji, podobnie jak każdy następny, mogą się powołać na przewidziane w art. 4 ust. 2 tej dyrektywy wyczerpanie prawa do rozpowszechniania, i, co za tym idzie, mogą zostać uznani za uprawnionych nabywców kopii programu komputerowego w rozumieniu art. 5 ust. 1 tej dyrektywy i korzystać z przewidzianego w tym przepisie prawa do zwielokrotniania.**

Podpisy

* Język postępowania: niemiecki.